

Vendim nr. 60 datë 05.04.2024

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, i përbërë nga:

Holta Zaçaj,	Kryetare
Marsida Xhaferllari,	Anëtare
Marjana Semini,	Anëtare

në datën 05.04.2024 mori në shqyrtim paraprak kërkesën nr. 1 (K) 2024 të Regjistrimit Themeltar, që u përket:

KËRKUESE: **KRISTINA XHIKA**
LAURA SHUMKA

OBJEKTI: **Shfuqizimi i vendimeve nr. 8572, datë 22.07.2013 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 1911, datë 06.05.2014 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2023-3821, datë 04.10.2023 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.**
Konstatimi i cenimit të së drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm dhe përshpejtimi i procedurave të gjykimit.

BAZA LIGJORE: **Nenet 4, 15, pika 2, 17, 18, 33, pika 1, 43, 44, 131, pika 1, shkronja “f”, 134, pika 1, shkronja “i” dhe 135, pika 1, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 27, 28, 29 dhe 30 të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).**

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese (*Kolegji*), pasi dëgjoi relatorin e çështjes Holta Zaçaj, shqyrtoi kërkesën, dokumentet shoqëruese, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuestet Kristina Xhika dhe Laura Shumka (pala paditëse në procesin gjyqësor) janë trashëgimtare ligjore të nënës së tyre, trashëgimlënësës A.Q.(S.), e cila, së bashku me shtetasin I.S. (pala e paditur në procesin gjyqësor), janë trashëgimtarë ligjorë të radhës së parë të trashëgimlënësve S.S. dhe N.S. (prindërit e tyre).

2. Në datën 16.06.1990 mes shtetases N.S. dhe shtetasit I.S. është lidhur kontrata e dhurimit për kalimin në pronësi të pasurisë së paluajtshme shtëpi njëkatëshe, të ndodhur në Tiranë. Në datën 25.03.1992 trashëgimlënësja N.S. ka ndërruar jetë dhe trashëgimtarë të saj ligjorë ishin shtetasit A.Q.(S.), I.S. dhe M.M.(S.).

3. Në datën 07.12.2006 shtetasi I.S. ka nënshkruar me një shoqëri ndërtimi një kontratë sipërmarrjeje, sipas së cilës i ka vënë në dispozicion sipërfaqen e truallit prej 349 m² për realizimin e ndërtimit dhe në shkëmbin përfiton 40% të sipërfaqes së ndërtesës që do të realizohej mbi këtë truall. Në vijim është miratuar leja e ndërtimit dhe banesa ekzistuese mbi këtë truall është prishur.

4. Shtetasi I.S., në cilësinë e pronarit të godinës, i është drejtuar Agjencisë së Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (AKKP) për kthimin e pronësisë mbi truallin funksional të banesës. Me vendimin nr. 157, datë 07.07.2008, AKKP-ja ka vendosur kthimin në pronësi shtetasit I.S. të truallit me sipërfaqe 238.3 m².

5. Kërkuestet, në cilësinë e trashëgimtareve të shtetases N.S., i janë drejtuar gjykatës me kërkesëpadi me objekt pavlefshmërinë e pjeshme të kontratës së dhurimit për 1/8-ën pjesë të banesës, si dhe zgjidhjen e pasojave juridike të kësaj pavlefshmërie.

6. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 3775, datë 10.05.2010, ka vendosur pranimin e kërkesëpadisë, konstatimin pjesërisht të pavlefshme për 1/8-ën pjesë të kontratës së dhurimit të datës 16.06.1990, duke detyruar të paditurin I.S. t'i njohë paditëset (kërkuestet) bashkëpronare të pasurisë së paluajtshme shtëpi banimi, t'i njohë pronare në 1/3-ën pjesë të pasurisë truall, regjistrimin e këtyre pasurive edhe në emër të paditëseve, si dhe konstatimin e pavlefshmërisë së pjeshme të kontratës së sipërmarrjes në pjesën që kalon të drejta vetëm në emër të të paditurit I.S., duke detyruar shoqërinë e ndërtimit (e paditur në procesin gjyqësor), që në përfundim të realizimit të objektit të ndërtimit t'u dorëzojë paditëseve 1/3-ën e 40% të sipërfaqes së kontraktuar me shtetasin I.S.

7. Mbi ankimin e palës së paditur I.S., Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 2448, datë 21.12.2010, ka vendosur ndryshimin e vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe rrëzimin e padisë si të pabazuar në prova dhe ligj. Kundër këtij vendimi kërkuestet kanë paraqitur ankim në Gjykatën e Lartë dhe me vendimin nr. 00-2012-2443, datë 22.11.2012,

Kolegji Civil ka vendosur mospranimin e rekursit, pasi nuk përmbante shkaqe nga ato të parashikuara nga neni 472 i Kodit të Procedurës Civile (KPC).

8. Në vijim, kërkueset i janë drejtuar sërish gjykatës me kërkesëpadi (procesi gjyqësor objekt kërkese), duke kërkuar zgjidhjen e pasojave juridike të kontratës së dhurimit të datës 16.06.1990, për shkak të pavlefshmërisë absolute të këtij akti, fshirjen nga regjistri hipotekor të truallit me sipërfaqe 375.5 m² nga emri i të paditurit I.S. për 1/3-ën pjesë dhe regjistrimin e tij në emër të paditëseve (kërkueseve), detyrimin e të paditurit I.S. t'i njohë ato pronare për truallin me sipërfaqe 127.7 m², zgjidhjen e pasojave juridike të kontratës së sipërmarrjes së datës 07.12.2006, për shkak të pavlefshmërisë absolute të saj, detyrimin e të paditurës, shoqërisë së ndërtimit, të lidhë me paditëset (kërkueset) kontratë shkëmbimi për pjesët takuese të sipërfaqeve ndërtimore të ngritura mbi këtë truall. Në gjykim ka paraqitur kundërpadi i padituri I.S. me objekt detyrimin e paditëseve (kërkueseve) për ta njohur pronar për sipërfaqen e tokës me sipërfaqe 352.3 m².

9. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 8572, datë 22.07.2013, ka vendosur rrëzimin e padisë dhe pranimin e kundërpadisë, duke detyruar paditëset (kërkueset) të njohin pronar të paditurin kundërpaditës I.S. mbi truallin me sipërfaqe 352.3 m². Sipas asaj gjykate, padia e ngritur nga kërkueset është e njëjtë me atë të ngritur më parë prej tyre, për të cilën është vendosur rrëzimi dhe, në kuptim të nenit 451/a të KPC-së, ajo përbën gjë të gjykuar. Ajo gjykatë ka vlerësuar se duke qenë se kemi të bëjmë me një konflikt të zgjidhur me vendim të formës së prerë, që u takon të njëjtave palë, për të njëjtin objekt dhe shkak, jemi para një padie që nuk mund të ngrihet, për rrjedhojë ajo duhet të rrëzohet. Kurse në lidhje me kërkesëpadinë ajo ka vlerësuar se i padituri I.S. e ka fituar pronësinë në mënyrë të ligjshme, sipas mënyrave të fitimit të saj të parashikuara nga Kodi Civil, e ka poseduar qetësisht atë edhe pas vdekjes së trashëgimlënësës dhe se paditëset duhet ta ngrinin padinë brenda 10 vjetëve nga dita që u ka lindur e drejta, përndryshe ajo parashkruhet. Kundër këtij vendimi kanë paraqitur ankim kërkueset, duke pretenduar se vendimi i gjykatës së shkallës së parë ishte i pambështetur në ligj e prova dhe është rrjedhojë e keqinterpretimit të ligjit.

10. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1911, datë 06.05.2014, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë, duke arritur në përfundimin se jemi para gjësë së gjykuar, në kuptim të nenit 415/a të KPC-së, pasi konflikti objekt gjykimi ka të njëjtin objekt, të njëjtin shkak dhe të njëjtat palë ndërgjyqëse me atë të zgjidhur tashmë me vendim të formës së prerë. Ajo e ka gjetur të drejtë përfundimin e gjykatës së shkallës së parë edhe në lidhje me kundërpadinë e palës së paditur I.S. Kundër këtij vendimi kanë paraqitur rekurs kërkueset, duke kërkuar prishjen e tij dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim po në atë gjykatë, me tjetër trup gjykues. Pala e paditur në proces I.S. ka paraqitur kundërrekurs, duke pretenduar

se rekursi është paraqitur jashtë afatit 30-ditor dhe ka kërkuar mospranimin e tij, si dhe lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së apelit.

11. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-3821, datë 04.10.2023, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga kërkueset, duke vlerësuar se ai nuk përmbante asnjë nga rastet e parashikuara nga KPC-ja dhe ishte i pabazuar në ligj. Më tej, Kolegji Civil ka vlerësuar pretendimin e paraqitur në kundërrkurs për respektimin e afatit 30-ditor të paraqitjes së rekursit, duke arritur në përfundimin se afati i parashikuar nga neni 476 i KPC-së nuk është respektuar në rastin konkret. Po kështu, Kolegji Civil ka vlerësuar se gjykata e apelit ka respektuar ligjin procedural dhe material, duke i zbatuar dhe interpretuar drejt ato dhe vendimi i saj nuk binte në kundërshtim me ndonjë vendim të po atij kolegji ose të Kolegjeve të Bashkuara, si dhe nuk vihen re shkelje të rënda të normave procedurale me pasojë pavlefshmërinë e vendimit ose të procedurave të gjykimit.

12. Në datën 05.02.2024 kërkueset i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual sipas objektit të tij, i cili, pasi është plotësuar sipas kërkesave të ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar në datën 06.02.2024.

II

Pretendimet e kërkueseve

13. **Kërkueset**, në mënyrë të përmbledhur, kanë pretenduar se vendimet e kundërshtuara u kanë cenuar të drejtën për proces të rregullt, në drejtim të:

13.1. *Së drejtës së aksesit*, pasi rekursi është paraqitur brenda afatit ligjor, nëpërmjet shërbimit postar, çka provohet me provat bashkëlidhur kërkesës (letër shoqërimi dhe pagesë), të cilat sekretaria e gjykatës duhet t'ia kishte bashkëlidhur rekursit, pasi dokumentet e shërbimit postar duhet të jenë pjesë e dosjes gjyqësore dhe jo ato të nxjerra nga regjistrat. Nëse Kolegji Civil kishte dyshime për datën e depozitimit të rekursit duhet të kishte vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore, të çelte seancën dhe të merrte ekspert për leximin e saj. Data 04.06.2014 është e përcaktuar qartë dhe e lexueshme dhe mandati i shërbimit postar me numër dërgese provon marrjen e tij. Kolegji Civil nuk e ka deklaruar të pavlefshëm mandatin e shërbimit postar, ndaj me një mandat të vlefshëm nuk mund të arsyetojë se rekursi është jashtë afatit. Në vitin 2014 sekretaria e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë kishte bllokuar shumë dosje pa i dërguar në Gjykatën e Lartë, fakt për të cilin janë marrë masa administrative.

13.2. *Parimit të sigurisë juridike*, pasi gjatë kohës që çështja ishte regjistruar në Gjykatën e Lartë janë zbuluar prova të reja, të cilat janë siguruar përmes shkresës së Drejtorisë së Përgjithshme të Arkivave dhe i janë vendosur në dispozicion asaj

gjkate. Ato janë administruar në dosjen gjyqësore dhe janë inventarizuar, por Gjykata e Lartë nuk është shprehur për to. Edhe pse në atë gjykatë nuk dorëzohen prova kur ajo konstaton faktin, e kthen çështjen për rigjykim. Gjykatat nuk kanë shqyrtuar çështjen në themel dhe kundrejt një hetimi të plotë dhe të gjithanshëm me qëllim zgjidhjen e mosmarrëveshjes.

13.3. *Standardit të arsytimit*, pasi edhe pse Gjykata e Lartë e ka konsideruar rekursin jashtë afatit ajo është shprehur edhe për themelin e çështjes, duke e bërë vendimin jokohorent dhe me përplasje të argumenteve. Vendimi ka mangësi, pasi nuk është shprehur për provat e paraqitura në atë gjykatë, të cilat janë administruar në dosjen gjyqësore. Pala e paditur I.S. e ka përfituar pasurinë në mënyrë jo të ligjshme. Kontrata e dhurimit është veprim juridik i pavlefshëm, pasi dhuruesja N.S. nuk është sjellë si pronare vetme e të gjithë pasurisë ndërtim dhe truall, për sa kohë që provohet se një pjesë e pasurisë ka qenë e regjistruar në emrin e saj, kurse pjesa tjetër ka qenë në pronësi të bashkëshortit të saj, shtetasit S.S. Shtetasja N.S. ka blerë në vitin 1954, gjatë martesës, pasurinë shtëpi banimi njëkatëshe, të regjistruar në emër të saj, kurse në vitin 1961, sipas dokumenteve arkivore, bashkëshorti S.S. është pajisur me leje ndërtimi për ndërtimin e shtesës dhomë e verandë në banesën ekzistuese dhe ka marrë kredi për këtë qëllim. Pas përfundimit të ndërtimit, sipas regjistrimit hipotekor të datës 05.05.1963, është vendosur inskriptim në emër të S.S., duke e bërë atë bashkëpronar mbi pasurinë ndërtim dhe truall. Po sipas provave shkresore, që nga momenti i blerjes së pasurisë nuk ka pasur oborr në përdorim, ndërkohë që ai citohet në kontratën e dhurimit. Në këto kushte, AKKP-ja nuk mund të vendoste kalimin në pronësi të palës së paditur të truallit me sipërfaqe 238.3 m², çka i bën veprimet e këtij organi në kundërshtim me legjislacionin në fuqi. Bashkëshorti S.S. ka investuar për ndërtimin me të ardhurat e tij, pasi ishte në marrëdhënie pune, kurse e shoqja ishte shtëpiake. Duke qenë se pas datës 05.05.1963 pasuritë truall dhe ndërtim janë në bashkëpronësi të trashëgimlënësve N.S. dhe S.S., i padituri I.S., në mënyrë abuzive, ka përfituar pjesën e ndërtimit shtesë pa akte të fitimit të saj dhe kjo pjesë nuk ka qenë objekt i kontratës së dhurimit.

13.4. *Së drejtës për t'u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm*, pasi gjykatat janë investuar për zgjidhjen e mosmarrëveshjes në muajin mars të vitit 2015 dhe gjykimi ka përfunduar në Gjykatën e Lartë më 04.10.2023.

III

Vlerësimi i Kolegjit

A. Për legjitimitimin e kërkueseve

14. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës. Kriteret për pranueshmërinë e ankimit kushtetues individual janë të natyrës kumulative, në kuptimin që ato duhet të plotësohen njëkohësisht. Për pasojë, mjafton mosplotësimi i njërit prej tyre që kërkuesi të mos legjitimohet për vënien në lëvizje të gjykimit kushtetues.

15. Kërkuestet legjitimohen *ratione personae*, në kuptim të shkronjës “f” të pikës 1 të nenit 131 dhe shkronjës “i” të pikës 1 të nenit 134 të Kushtetutës, pasi janë palë në çështjen objekt të ankimit kushtetues individual, për rrjedhojë kanë interes të drejtpërdrejtë për vënien në lëvizje të këtij gjykimi kushtetues.

16. Një kriter tjetër paraprak lidhet me *shterimin e mjeteve juridike efektive*, i përcaktuar nga neni 131, pika 1, shkronja “f”, i Kushtetutës, sipas të cilit Gjykata bën gjykimin përfundimtar të ankesave individuale kundër çdo vendimi gjyqësor, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore kushtetuese që pretendohet se janë cenuar. Kjo nënkupton që ankuesi duhet të shfrytëzojë në rrugë normale mjetet juridike, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe të frytshme për një çështje konkrete. Shterimi i mjeteve përbën parakusht që duhet përmbushur nga kërkuesi, i cili përpara se t’i drejtohet Gjykatës duhet të vërtetojë se ka përdorur të gjitha mjetet ligjore të njohura nga ligji dhe të mjaftueshme për të rivendosur të drejtat e shkelura (*shih vendimin nr. 38, datë 25.04.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Kolegji vëren se kërkuestet kanë pretenduar cenimin e së drejtës për t’u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave të gjykimit, pasi gjykatat janë investuar për zgjidhjen e mosmarrëveshjes në vitin 2015 dhe gjykimi ka përfunduar me vendimin e Gjykatës së Lartë të datës 04.10.2023. Për sa i takon këtij pretendimi, në jurisprudencën e saj, në referim të ndryshimeve ligjore të bëra në nenet 399/1 e vijues të KPC-së, Gjykata ka vlerësuar se, si rregull, individi duhet t’u drejtohet gjykatave të zakonshme në përputhje me parashikimet e KPC-së dhe vetëm pasi të ketë shteruar garancitë e mbrojtjes që i

ofrohen nga juridiksioni i zakonshëm gjyqësor, ai mund të vërë në lëvizje gjykimin kushtetues (shih vendimin nr. 3, datë 11.02.2021 të Gjykatës Kushtetuese). Vetën në raste të veçanta, kur vihet në dyshim efektiviteti i këtij mjeti, kërkuesi mund t'i drejtohet drejtpërsëdrejti kësaj Gjykate me ankim kushtetues individual për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave (shih vendimet nr. 39, datë 09.12.2021; nr. 35, datë 01.11.2021; nr. 33, datë 01.11.2021 të Gjykatës Kushtetuese).

18. Në rastin konkret, as nga përmbajtja e kërkesës, as nga aktet bashkëlidhur asaj nuk rezulton që kërkueset t'i jenë drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për konstatimin e shkeljes së të drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm dhe përshpejtimin e gjykimit, pra që të kenë shfrytëzuar mjetet ligjore të parashikuara nga nenet 399/1 e vijues të KPC-së dhe as nuk kanë parashtruar ndonjë argument në këtë drejtim. Për rrjedhojë, Kolegji vlerëson se në lidhje me këtë pretendim kërkueset nuk kanë shteruar mjetet në dispozicion, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja "f", të Kushtetutës dhe nenit 71/a, pika 1, shkronja "a", të ligjit nr. 8577/2000.

19. Për sa u përket pretendimeve të tjera të parashtruara në kërkesë, Kolegji vëren se ato kanë të bëjnë me procesin gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Lartë, për të cilin kërkueset nuk kanë mjet tjetër juridik në dispozicion për mbrojtjen e të drejtave të tyre kushtetuese përveç ankimit kushtetues individual.

20. Kërkueset legjitimohen edhe *ratione temporis*, në kuptim të përmbajtjes së nenit 71/a, pika 1, shkronja "b", të ligjit nr. 8577/2000, pasi vendimi më i fundit në kohë i kundërshtuar, ai i Gjykatës së Lartë, mban datën 04.10.2023, ndërsa kërkesa është paraqitur në këtë Gjykatë në datën 05.02.2024 (ditë e hënë), pra brenda afatit 4-mujor.

21. Për sa i përket legjitimitetit *ratione materiae*, kërkueset kanë pretenduar cenimin e parimit të sigurisë juridike dhe standardit të arsytimit të vendimit, duke parashtruar, në mbështetje të këtyre pretendimeve, se gjatë kohës që çështja ishte regjistruar në Gjykatën e Lartë janë zbuluar prova të reja, të cilat edhe pse i janë vënë në dispozicion asaj gjykate dhe janë administruar në dosjen gjyqësore, ajo nuk është shprehur në lidhje me to. Sipas kërkueseve, pala e paditur I.S. e ka përfutur pasurinë në mënyrë jo të ligjshme, pasi kontrata e dhurimit është veprim juridik i pavlefshëm në kushtet që dhuruesja N.S. nuk është sjellë si pronare vetme e të gjithë pasurisë ndërtim dhe truall. Sipas tyre, nga dokumentet arkivore të zbuluara provohet se një pjesë e pasurisë ka qenë e regjistruar në emër të dhurueses N.S., kurse pjesa tjetër ka qenë në pronësi të bashkëshortit të saj, shtetasit S.S., në emër të të cilit është lëshuar leja e ndërtimit dhe është miratuar kredia për ndërtimin e shtesës dhomë e verandë në banesën ekzistuese dhe, mbi këtë bazë, sipas regjistrimit hipotekor, është vendosur inskriptim në emër të atij shtetasi, duke e bërë bashkëpronar mbi pasurinë ndërtim dhe truall. Kërkueset kanë pretenduar se edhe në lidhje me oborrin në përdorim ai nuk citohet që nga momenti i blerjes së

pasurisë, por në kontratën e dhurimit, ndaj AKKP-ja ka vepruar në kundërshtim me legjislacionin në fuqi, duke vendosur kalimin në pronësi të palës së paditur të truallit me sipërfaqe 238.3 m².

22. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se roli i saj nuk është të rivlerësojë faktet, zbatimin e ligjit material ose zgjidhjen e dhënë nga gjykatat e zakonshme dhe se problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e të drejtave kushtetuese (*shih vendimet nr. 5, datë 01.03.2018; nr. 23, datë 20.04.2016; nr. 3, datë 19.02.2013 të Gjykatës Kushtetuese*). Po kështu, detyra e kësaj Gjykate nuk është zgjidhja e një mosmarrëveshjeje juridike për çështje fakti, por identifikimi i fakteve të natyrës kushtetuese, të cilat shërbejnë për realizimin e kompetencave të saj dhe përbëjnë elementin thelbësor në përcaktimin e autoritetit të një gjykimi kushtetues (*shih vendimet nr. 3, datë 20.01.2017; nr. 16, datë 19.04.2013; nr.14, datë 03.06.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Kolegji, bazuar në standardet e mësipërme, vlerëson se pretendimet e parashtruara nga kërkueset në drejtim të parimit të sigurisë juridike dhe standardit të arsytimit të vendimit kanë të bëjnë në thelb me mënyrën e vlerësimit të provave dhe interpretimit e zbatimit të ligjit mbi provat e administruara gjatë gjykimit në fakt, çështje që për nga natyra e tyre nuk mund t'i nënshtrohen kontrollit kushtetues. Po kështu, në lidhje me pretendimin se Gjykata e Lartë nuk është shprehur për provat e vëna në dispozicion dhe të administruara në dosjen gjyqësore, Kolegji vëren se sipas nenit 473/a të KPC-së Gjykata e Lartë e shqyrton rekursin brenda kufijve të tij, ndërkohë që kërkueset, në mbështetje të nenit 494 të KPC-së, kanë të gjitha mundësitë dhe mjetet ligjore në dispozicion për të kërkuar rishikimin e vendimeve të formës së prerë mbi shkakun e zbulimit të rrethanave ose provave të reja me shkresë që kanë rëndësi për çështjen, të cilat nuk mund të dihenin gjatë shqyrtimit të kësaj çështjeje. Për më tepër, nga të dhënat e faqes zyrtare të Gjykatës së Lartë rezulton se kërkueset kanë vënë në lëvizje një proces gjyqësor për rishikimin e vendimeve nr. 8572, date 22.07.2013 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe nr. 1911, date 06.05.2014 të Gjykatës së Apelit Tiranë, çështje që është në pritje të shqyrtimit nga ajo gjykatë. Për rrjedhojë, kërkueset nuk legjitimohen *ratione materiae* në lidhje me këto pretendime.

24. Kurse në lidhje me pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit dhe, lidhur me të, edhe të standardit të arsytimit, për shkak se Gjykata e Lartë, edhe pse e ka konsideruar rekursin të paraqitur jashtë afatit ligjor është shprehur edhe për themelin e çështjes, Kolegji vlerëson se *prima facie* është me natyrë kushtetuese, ndaj do të merret në shqyrtim në vijim.

B. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit të lidhur me standardin e arsytimit

25. Sipas kërkueseve, rekursi është paraqitur brenda afatit ligjor, nëpërmjet shërbimit postar, çka provohet me provat bashkëlidhur kërkesës (letër shoqërimi dhe pagesë) të cilat sekretaria e gjykatës duhej t'ia kishte bashkëlidhur rekursit. Nëse Kolegji Civil kishte dyshime për datën e depozitimit të rekursit duhej të kishte vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore, të çelte seancën dhe të merrte ekspert për leximin e saj. Sipas tyre, data 04.06.2014 është e përcaktuar qartë dhe e lexueshme dhe mandati i shërbimit postar me numër dërgese provon marrjen e tij. Kërkuestet kanë pretenduar se Kolegji Civil nuk e ka deklaruar të pavlefshëm mandatin e shërbimit postar, ndaj me një mandat të vlefshëm nuk mund të arsyetojë se rekursi është jashtë afatit, ndërkohë që në vitin 2014 sekretaria e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë kishte bllokuar shumë dosje pa i dërguar në Gjykatën e Lartë, fakt për të cilin janë marrë masa administrative. Po sipas kërkueseve, edhe pse Gjykata e Lartë e ka konsideruar rekursin jashtë afatit, ajo është shprehur edhe për themelin e çështjes, duke e bërë vendimin jokohorent dhe me përplasje të argumenteve.

26. Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë thelbësor dhe jo thjesht formal. Në rast se mohohet kjo e drejtë, procesi konsiderohet i parregullt, sepse aksesit në gjykatë është, para së gjithash, një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera të individit. Shteti i së drejtës nuk mund të konceptohet pa u njohur individëve të drejtën dhe mundësinë për t'iu drejtuar gjykatës. E drejta për të pasur akses në gjykatë i garanton individit të drejtën për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj, të arsyetuar, për pretendimet e ngritura (*shih vendimet nr. 16, datë 23.03.2023; nr. 40 datë 22.12.2022; nr. 9, datë 07.02.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

27. Në funksion të parimit të sigurisë juridike, Gjykata ka pranuar se mbrojtja kushtetuese dhe ligjore e të drejtave dhe lirive të individit mund të realizohet vetëm kur ushtrohet brenda afateve ligjore të përcaktuara. Përcaktimi i këtyre afateve nuk përbën një qëllim në vetvete, por bëhet për mbrojtjen e të drejtave të tjerëve. Mospërcaktimi i tyre do të çonte në një situatë të tillë, ku konfliktet gjyqësore asnjëherë nuk do të zgjidheshin përfundimisht mes palëve dhe situata e tyre do të ishte e pasigurt, pasi në çdo moment një e drejtë e fituar me një vendim gjyqësor, potencialisht do të mund të cenohej ose prekej me një vendim të dhënë nga një gjykatë më e lartë (*shih vendimet nr. 27, datë 18.05.2023; nr. 29, datë 15.05.2014; nr. 5, datë 02.03.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

28. Kolegji vëren se në ushtrimin e kontrollit të kushtetutshmërisë së një vendimi gjyqësor, Gjykata vlerëson dhe interpreton faktet e çështjes vetëm në funksion të pretendimeve me natyrë kushtetuese, me qëllim vlerësimin prej saj të respektimit të së drejtës së pretenduar të cenuar. Referuar vendimit të kundërshtuar të Gjykatës së Lartë rezulton se ai është ndalur paraprakisht në vlerësimin e pretendimit të paraqitur në kundërrekurs nga pala e paditur për respektimin nga ana e kërkueseve të afatit 30-ditor të paraqitjes së rekursit. Kolegji Civil ka vlerësuar se nga aktet e administruara në dosjen gjyqësore ka rezultuar se vendimi i Gjykatës së Apelit Tiranë është shpallur në datën 06.05.2014, në prani të avokatit të palës paditëse të kundërpaditur dhe se rekursi është paraqitur nëpërmjet postës së shpejtë në një datë jo të përcaktuar qartë, ndërkohë që sipas vulës përkatëse rezulton të jetë protokolluar në Gjykatën e Lartë më 16.10.2014. Sipas Kolegjit Civil, pala paditëse ka marrë dijeni për vendimin e kundërshtuar në datën 06.05.2014 ndaj llogaritja e afatit për të ushtruar të drejtën e rekursit i ka filluar nga e nesërmja, pra nga data 07.05.2014, për rrjedhojë duhej ta kishte ushtruar të drejtën e rekursit deri në datën 05.06.2014, e cila, sipas kalendarit, rezulton që të ketë qenë ditë e enjte. Po sipas Kolegjit Civil, pavarësisht paqartësisë që ka shënimi për datën e dorëzimit në fletën përkatëse të postës së shpejtë, duke mbajtur në konsideratë faktin që ky shërbim funksionon për të dërguar porositë e klientëve, duke përfshirë këto dhe dorëzimin e dokumenteve të ndryshme, brenda një afati të shpejtë prej 24-48 orësh, është përtej qëllimit të ofruar nga një shërbim i tillë dhe jashtë çdo lloj interpretimi të mundshëm logjik, që pala paditëse të ketë dorëzuar rekursin brenda datës 05.06.2014 dhe ky rekurs të ketë mbërritur në Gjykatën e Lartë 4 muaj më vonë, në datën 16.10.2014 (*shih paragrafët 22.1., 22.2. dhe 25 të vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë*). Për rrjedhojë, Kolegji Civil ka vlerësuar se rekursi është paraqitur jashtë afatit ligjor.

29. Kolegji vëren se kërkueset, me qëllim të provueshmërisë së pretendimit të tyre në lidhje me cenimin e së drejtës së aksesit për shkak të paraqitjes së rekursit brenda afatit ligjor, kanë paraqitur bashkëlidhur kërkesës aktet “letër shoqërimi dhe pagesë” të lëshuara nga shoqëria TNT, sipas të cilave, në rubrikën “firma e dërguesit” rezulton data 04.06.2014, kurse te rubrika “firma e marrjes” rezulton data 16.10.2024. Për rrjedhojë, përmes këtyre akteve kërkueset kërkojnë të provojnë se rekursi është dorëzuar prej tyre pranë shërbimit të shpejtë postar brenda afatit ligjor 30-ditor të parashikuar nga neni 443 i KPC-së.

30. Gjykata ka theksuar në jurisprudencën e saj se ajo nuk vepron si shkallë e katërt gjykimi, por ndërhyr atëherë kur gabimi ligjor ose faktik nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm është aq i dukshëm, sa një gjykatë e arsyeshme nuk mund ta kishte bërë ndonjëherë ose është i tillë që gjykimin e bën të padrejtë (*shih vendimin nr. 30, datë 29.05.2023 të Gjykatës Kushtetuese*). Po kështu, Gjykata ka theksuar se jo çdo shkelje e rregullave procedurale e bën

procesin të parregullt, në aspektin e shkeljes së të drejtave kushtetuese, dhe se ndikim të drejtpërdrejtë në një proces ligjor kanë ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të individit (*shih vendimet nr. 38, datë 02.12.2021; nr. 71, datë 13.11.2017; nr. 30, datë 19.05.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Në këtë kuptim, Kolegji vëren se edhe pse Gjykata e Lartë e ka konsideruar rekursin të paraqitur jashtë afatit ligjor sipas arsytimit të sipërcituar, ajo nuk është ndalur vetëm në këtë element procedural, por ka vlerësuar edhe shkaqet e parashtruara në të nga pala paditëse e kundërpaditur (kërkueset), duke i kthyer përgjigje, referuar akteve dhe provave të administruara në dosjen gjyqësore që i janë nënshtruar hetimit gjyqësor, se këto shkaqe nuk bëjnë pjesë në ato që parashikohen në nenin 472 të KPC-së. Po kështu, Kolegji Civil ka arsyetuar më tej se Gjykata e Apelit Tiranë ka respektuar ligjin procedural dhe atë material, duke i interpretuar dhe zbatuar drejt ato, se vendimi nuk është në kundërshtim me ndonjë vendim të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë ose të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë dhe se gjatë shqyrtimit të çështjes në dhomën e këshillimit nuk vihen re shkelje të rënda të normave procedurale, me pasojë pavlefshmërinë e vendimit ose të procedurave të gjykimit (*shih paragrafët 17 dhe 28 të vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë*). Në këto kushte, Kolegji vlerëson se kërkueset e kanë ushtruar në thelb të drejtën e aksesit për sa kohë që Gjykata e Lartë, e vënë në lëvizje mbi bazën e rekursit të paraqitur prej tyre, i ka marrë në shqyrtim shkaqet e ngritura në të, në përputhje me kompetencat e saj në ushtrimin e funksionit si gjykatë ligji, duke u dhënë përgjigje përfundimtare të arsyetuar pretendimeve të kërkueseve në lidhje me bazueshmërinë e shkaqeve të ngritura në recurs. Për rrjedhojë, pretendimi i kërkueseve për cenimin e së drejtës së aksesit të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit të vendimit gjyqësor është haptazi i pabazuar.

32. Në përfundim, Kolegji vlerëson se kërkesa nuk plotëson kriteret ligjore për kalimin e saj për shqyrtim në seancë plenare.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese, në bazë të neneve 31 dhe 31/a, pikat 1 dhe 2, shkronjat “a”, “d” dhe “e”, të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,

V E N D O S I:

Moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.